

Kemijärven säännöstelyn yhteistyöryhmä

Yhteistyöryhmän kokous nro 9

Kokousajankohta ja -paikka

21. marraskuuta 2023 klo 9:00, vapaudenkatu 8B 3. kerros 98100 Kemijärvi

Paikalla

Aulikki Imporanta,	Kemijärven kaupunki, puheenjohtaja
Martti Valkola	Kemijärven kaupunki, sihteeri
Eero Saarijärvi	Kemijärven kaupunki, esittelijä
Antti Sirviö	Kemijärven osakaskunta
Reijo Kallioniemi	Lapin ELY keskus
Jari Leskinen poissa	Lapin ELY-keskus
Juha-Petri Kämäräinen	Lapin ELY keskus
Maria Pikkupirtti	Kemijoki Oy
Heikki Poikela poissa	Kemijoki Oy
Jyrki Autti	Kemijoki Oy
Anna-Leena Inkerö poissa	Lapin kalatalouskeskus, Yli-Kemin kalatalousalue
Erkki Laak vierailija	Lehtosalmen virtaaman esittely

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Aulikki Imporanta avasi kokouksen ja toivotti osanottajat tervetulleiksi. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Aulikki Imporanta ja sihteeriksi Martti Valkola. Eero Saarijärvi toimi esittelijänä.

Todettiin kokouksen läsnäolijat.

Kokouksen ajankohta oli sovittu edellisessä kokouksessa.

Todettiin kokous laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

2. Erkki Laak alustaa Lehtosalmen virtaaman muutosta

Kokouksen alussa Erkki Laak kertoi Lehtosalmen virtaaman muutoksista ja siihen liittyvistä esille tulleista ongelmista (liitteet 1–3). Erkki esitteli lisäksi valokuvien avulla ongelmakohtien muutoksia ennen ja nyt.

Puheenjohtaja kiitti, esittelijää hyvästä esityksestä. Esitys päättyi klo. 9.58

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen 8, pöytäkirja muutoksitta.

4. Erkki Laak / Lehtosalmen virtaaman muutoksesta aiheutuvat toimenpiteet

Launiojan vedenlaskun myötä tullut lietettä pääuomaan. Virtaama syönyt lietteitä virtauksen mukaisesti alavirtaan.

Erkin korjaus esityksiä:

- maankäytön muutos, alimman vesipinnan mukaisia maita rantojen suojaukseen
- lehtoniemi Launiojan laskuojaan pato, alimman vedenpinnan korkeuden mukaan
- penger tulisi noudattaa n. 3 m käyrä

Päätettiin että kerätään ja tutkitaan saatua tietoa sekä asiasta olevaa materiaalia. Asiaa aiemmin käsitelty aiemman työryhmän puitteissa 7.12.2020. Työryhmä päätti siirtää lausunnon antamisen seuraavaan kokoukseen.

5. Kemijärven kaupunginvaltuuston kokous 20.3.2023 §50 valtuustoaloite

Asiaa tutkittu jo vuonna 2004 paljonkin, asiaan ei ole tullut uutta tietoa.

Jatketaan asioiden selvittelyä tarkastelu kohtina

- tulvavahingot
- luontoarvot
- säätövoima
- kustannusvaikutukset

Päätettiin siirtää lopullisen lausunnon anto seuraavaan työryhmän kokoukseen

Kemijärven kaupunginvaltuuston kokouksessa 20.3.2023 on jätetty liitteen 2 mukainen valtuustoaloite koskien säännöstelyn alarajan nostamista kahdella metrillä. Käydyn keskustelun perusteella päätettiin, että Maria Pikkupirtti, Juha-Petri Kämäräinen, Anna-Leena Inkerö ja Eero Saarijärvi valmistelevat asiantuntialausunnon valtuustoaloitteen käsittelyyn. Lausunto valmistellaan syyskuussa 2023 ja valtuustoaloitetta käsitellään Kemijärven kaupungin

Vastausta valtuustoaloitteeseen ovat valmistelleet Juha-Petri Kämäräinen, Maria Pikkupirtti, Anna-Leena Inkerö ja Eero Saarijärvi. Vastaus pyritään viemään lokakuussa Elinvoimalautakuntaan ja sieltä edelleen kaupunginhallitukseen ja valtuustoon.

Kehittämisselvityksen mukaan ei ole vesilain mukaista mahdollisuutta nostoon. Otettava myös tulvasuojelun näkökanta huomioon.

6. Kalkonniemen rakennuttamissopimus ja rakentaminen

Keskusteltiin Kalkonniemen rakentamisen suunnittelusta ja projektin läpiviennistä, sekä siihen liittyvistä vastuun- ja kustannusten jaosta.

Vastuutaho rakennusprojektin läpiviemiseen:

Päätettiin hankkia ulkopuolinen projektin vetäjä / -konsultti, eero hoitaa kilpailutuksen. Kustannukset jaetaan Kemijoki Oy 50 % ja Kemijärven kaupunki 50 %.

Ajankohta projektin toteuttamiselle:

Rakentaminen kevät 2024

Hankkeen rahoitus:

Kemijoki yhtiöllä varattu rahaa hankkeeseen 75 000 € vuodelle 2024 ja 75 000 € vuodelle 2025. Kemijärven kaupunki maksaa hankkeen ja laskuttaa Kemijoki Oy:ä hankkeen toteutuksen mukaisesti, edellä mainituilla jakoperusteilla.

7. Muut asiat

Maria Pikkupirtti kertoi tämänhetkisen tilanteen (liite 4) vedenpinnan korkeuksista Kemijärven mittauspisteissä. Todettiin vedenpinnat olevan säännöstelyn mukaisessa korkeudessa. Päätettiin, että jatkossa vedenkorkeudet raportoidaan kokouksissa, kaksi kertaa vuodessa ennen ja jälkeen tulvan.

Pöyliön järven vedenpinnan korkeuden seuranta, saadaan loppuvuodesta ilmaisimien osalta. Toinen ilmainen ollut rikki, saatu korjattua.

Päätettiin pyytää kertomaan työryhmälle kalatalousasioihin liittyvistä ajankohtaisista asioista kalatalousasiantuntija Kare Koivisto Lapin ELY, Rovaniemi. Juha-Petri esittää pyynnön.

8. Muut asiat, kokouksen päättäminen, seuraava kokous

Päätettiin, että seuraava kokous pidetään tiistaina 9.1.2024. klo 10.00 Kokouksen esittelijä laittaa kokouksen kalenterikutsut.

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 11.05.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Kemijärvellä 23.11.2023

Martti Valkola

Liitteet: Erkki Laak, esitys
Kemijärven pinta

Liitteet 1–3.
Liite 4.

VASTAUS TÄYDENNYSPYYNTÖÖN

Laak Erkki
erkki.laak@gmail.com

Aluehallintovirasto
Vainionkangas Juha

Dnro PSAVI/8755/2021

Alustus hakijasta ja syy asian vireillepanosta:

Olen 67-vuotias, syntynyt Kemijärvellä
Koulutukseltani olen tien- ja vesirakennuksen teknikko vuosi 1981.
Kuulun kaupallisten kalastajien 2, lk rekisteriin, vaikka kalastan lähinnä oman perheen tarpeisiin.
Järvelläkäyntikertoja on kertynyt vuosittain enimmillään liki 300, viime vuonna noin 120.

Olen ollut yrityksen Osuuskunta Seniorieksperitit hallituksen jäsen noin 20 v. josta ajasta puheenjohtajana yli 10 vuotta, pesti jatkuu edelleen.
En ole lakimies, vaan olen tulkinnut lakitekstiä samoin kuin useat viranhaltijatkin joutuvat tekemään, maallikkona, vailla koulutusta.

Osallistuin kahtena kesänä Kemijärven rantojen raivaustöihin ennen säännöstelyä. Samoin muistan Lehtosalmen alueen imuruoppauksen ja sen, kuinka ruoppausmassat pumpattiin salmen eteläpuolen rannoille; ranta-alueet olivat pohjiltaan sileät sillä karikot olivat ruoppausmassojen peitossa.

Säännöstelyn alusta asti sen vaikutuksia seuranneena aktiivikalastajana huomasin järven tilassa, säännöstelyn vaikutuksesta, vähitellen, vuosikymmenten aikana tapahtuneita muutoksia.
Oletin, että muutoksien tullessa "riittävän" suuriksi, ne otetaan normaali järven tilan tarkastuksien yhteydessä huomioon ja korjaustoimet tarvittavassa laajuudessa pannaan täytäntöön.
Oletettavasti säännöstelyn tarkkailuvelvoitteet koskevat pelkästään vesistön pääväylää ja siinä tapahtuvia virtausmuutoksia, koska asiaa ei ole huomattu..
Lisäksi järven tilan tarkkailu tapahtuu ymmärtääkseni sulan veden aikaan, ja toisekseen veden virtaamisen toteaminen, ilman apuvälineitä on jokseenkin mahdotonta.

Kalastajalla pyydykset kertovat veden virtaamissuunnan ja voimakkuudenkin; ankkurit kertovat pohjan laadusta hyvin paljon ja –muodostakin melkoisesti.

Keskustelimme Kemijoki Oy: aluepäällikkö Yrjö Koiviston kanssa Lehtosalmen alueen virtaamamuutoksista "yleisellä tasolla" vuonna 2017, kotitilani rantojen suojaamisasioinnin yhteydessä, ja puhelimesta myöhemminkin.

Lähetin Koivistolle ensimmäiset sähköpostini valokuvallitteineen 12.2.2020 ; 7.4.2020 ; 13.5.2020. Kuvat oli otettu Lehtosalmen sillalta alavirtaan, tarkoituksena selvittää virtausmuutoksen alkusyy. Olen lähettänyt kuvia Koivistolle myöhemminkin, ja on puhuttu puhelimesta monet kerrat virtauksen muutoksista, paljon on kalastettu ja metsästettykin jutustelun lomassa.

Pidimme myös pari katselmusta: Kevättalvella 2020 ajoimme moottorikelkoilla salmen eteläpuolen rantaa, tutustumalla muutoksiin. Samalla kerroin myös pohjoisrannalla tapahtuneista maaston- ja virtaaman muutoksista. Toisen katselmuksen pidimme lokakuun puolivälissä veneellä liikkuen. Kävimme maissa Alapäänniemessä, sen pahiten virtauksen muutoksesta syöpyneellä rannalla. Muutoin ajelimme pitkin virtaaman muutoksesta kärsineitä

ranta-alueita kaikuluotaimen näyttäessä syvyyksiä. Koivisto otti valokuvia. Tuolloin noin viikkoa aikaisemmin oli suoritettu pääväylän viistokaikuluotaus.

ELY-keskukseen Vesistöinsinööri Aapo Honkaan otin yhteyden 3.11.2020 ilmoitusasiassani: Kerroin Hänelle tiedoksi käymämme keskustelut ja katselmoinnit Lehtosalmen alueen virtaamamuutoksien palauttamiseksi uomaansa: liitteenä valokuvia ja kirjoitus mitä on muuttunut vuosikymmenten saatossa. Seuraavan sähköpostini laitoin ELY-keskukseen: Jokelainen 2.12.2020 ja Luokkanen 8.12.2020. Saamani vastauksen, ensin puhelimitse 7.12.2020 kokouksen jälkeen, myöhemmin sähköpostilla, mukaan asia on käsitelty ELY-keskuksessa ja Kemijärven säännöstelyn kehittäminen –ohjausryhmän kokouksessa 7.12.2020.

Ilmeisesti en ole osannut tuoda asiaa esiin riittävällä tarkkuudella, sen enempää tekemissäni sähköposteissa liitteineen, kuin puhelinkeskusteluissakaan samojen, sähköpostini saaneiden henkilöiden kanssa, sillä päätös on tehty pääuomasta syksyllä tehdyn viistokaikuluotauksen perusteella. Lisäksi on päätetty, että ELY-keskus järjestää Lehtosalmella katselmuksen kesällä 2021, myöhemmi ilmoitettavana ajankohtana.

Sovimme puhelimesta aluepäällikkö Koiviston kanssa pidettäväksi 23.04.2021 Lehtosalmen sillalla katselmuksen, johon Hän pyytää ELY-keskuksesta väkeä paikalle.

Koiviston lisäksi paikalla oli rantojen suojaustöiden päällikkö Teuvo Arvola, sekä Jokiyhtiön pyytämänä asiantuntijana pitkään vesistöjen suojausrakentamisia suorittanut urakoitsija Reima Alaluusua, tehtävään arvioida työn toteuttaminen käytännössä.

Katselmuksessa Koivisto säännöstelijän edustajana oli sitä mieltä, että tehtäisiin esittämäni pato, Launiniemen nokasta sillan kupeeseen ohjaamaan virtaus takaisin pääuomaan. Padon korkeus n. 3m alle ylävesipinnan olisi jokseenkin sama kuin pohjan korkeus oli ennen syöpynttä uoma. Maat, vajaat 500 kuutiota oli tarkoitus ottaa Launiniemen nokan "liettymästä".

Mielestäni suurimman esteen työlle toi se, että maanoton ennakoilmoitus oli tekemättä ELY-keskukselle. Olettamukseni oli, että lietteen ruoppaustyön olisi saanut tehdä vesilain 3. luvun, sen 3 pykälän, 8. kohdan perusteella, ja padon saman pykälän kohdan 9. perusteella; maamassasta olisi tehty pato, ei jätetty hylkäämistarkoituksessa.

Pato olisi ohjannut virtaaman pääuomaan ja "mutkaisen joen" ilmiö olisi ainakin vähentynyt huomattavasti. Lisäksi virtauksen muutoksen perusteella olisi voitu määrittää tarkemmin muiden korjausten tarve pääuoman muokkaamiseksi, varsinaiseen korjaussuunnitelmaan, jolla haetaan lupa töiden suorittamiseen.

Kävimme urakoitsija Alaluusuan kanssa tutustumassa mahdolliseen työmaahan ja kulkureittiin koneiden ajamiseksi työmaalle. Totesimme työn suorittamisen onnistuvan edellä mainitusti ennen veden nousemista. Samalla totesimme, että maiden ajaminen muualta vaatii mittavat valmistelut.

Koiviston pyynnöstä laadin summittaisen piirroksen valokuviin padon paikasta ja korkeussuhteesta oleviin pohjanmuotoihin nähden. Tämän työn olen tehnyt asian edistämiseksi talkootyönä, josta en ole vailla mitään korvausta.

Koska syksyllä tehtyä viistokaikuluotausta ei ollut suoritettu järven ranta-alueilta, Koivisto lupasi tilata dronekuvauksen suoritettavaksi ennen veden nousua. Kuvat selkeyttävät pohjan muotojen hahmottamista, vaikka eivät olekaan kaikuluotaustulosten veroiset.

Piirustuksen valmistuttua lähetin sen ELY-keskuksen päättäjille ja samalla pyysin katselmusta tai lupaa patorakennelman toteuttamiseksi. Sen olisi ehtinyt tehdä ns. kuivatyönä kaivinkoneella ja ajokoneella / pyöräkuormaajalla ennen veden nousua.

Tässä, veden virtaamisen ranta-alueilla ja sen aiheuttaman hengenvaaran jäällä liikkujille- asiassa katson, että en ole asianomainen sen enempää kuin, että olen saattanut huomaamani epäkohdat asianosaisten, sekä vesistön säännöstelijän, että valvovan viranomaisen tietoon ilmoitusasiana.

En voi myöskään kohdistaa ketään sylliseksi ilmoittamassani asiassa.

Osallistuin 11.10.2021 Kemijoki Oy:n aluepäällikkö Koiviston koolle kutsumaan katselmointiin, tilojen: 320-403-110-19 ja 320-403-110-69 omistajan Jouni Nyqvistin kutsumana, koska oli itse estynyt tulemasta.

Katselmointiin osallistujat: ELY-keskuksesta : Aapo Honka, Juha-Petteri Kämäräinen ja Sannamari Pehkonen, sekä Kemijokiyhtiöstä: Yrjö Koivisto ja Raimo Kaikkonen.

Kemijärven säännöstelyn kehittäminen –ohjausryhmän jäsenistöä ei ollut paikalla Virtaaman muutoksesta aiheutuneita syöpyimiä ei käsitelty muuta, kuin kyseisten tilojen osalta suojaustarpeen näkökulmasta. Irtonaiset kannot olivat suurin huolenaihe, vaikka syöpymä oli edennyt todella pahasti vuoden takaisen katselmuksen jälkeen.

Maanomistajan mittaustulosten ja -mittaamisen jälkeisten lisämuutosten perusteella oletan, että Alapäänniemen korjauksen suhteen alkaa olla ”kahdestoista hetki” käsillä. Asia olisi helposti korjattavissa; alavirran puolella on rantojen syöpymisestä tullutta ”pesuseulottua” hiekkaa suojaukseen monia tuhansia kuutioita.

Kun otin puheeksi syöpymisen seurauksena olevat vaaralliset jääolosuhteet, minulle, kalastajalle alettiin puhumaan yleisistä jääolosuhteista, ikään kuin se olisi sama asia.

Kertomanne mukaan olen ottanut yhteyttä ilmoittamassani asiassa väärään virastoon, pyydän ymmärtämättömyyttäni nöyrästi anteeksi.

Keskusteluissa mm. edellä mainitsemieni henkilöiden kanssa, tuli usein esiin: ”pitäisi hakea lupa AVI:lta”, ”Jos AVI antaa siihen luvan”, ” AVI:n antamien ohjeiden mukaan voitaisiin”, joten oletin, että ELY-keskus on valvova ja esittelevä virasto joka toimii AVI :n alaisuudessa.

En uskonut, että tällainen, ilmoitusasia, jolla saataisiin olosuhteet turvallisiksi, voisi olla näin vaikea. En ole osoittanut ilmoituksessani mitään tahoja syylliseksi, sellaista tuskin on, vaan ainoastaan saattaa havaitsemani ongelma tietoon sen korjaamiseksi.

Tarkoitukseni on ollut keskustella 2-3 henkilön kanssa, jotta asia tulisi kuntoon ”vähin äänin”, mahdollisimman nopeasti. Mielestäni kuta isompi porukka asian käsittelyyn osallistuu, sen kauemmin se kestää.

Katson, että osaltani asian käsittely on tullut toistaiseksi päätökseen, en osaa tehdä asian eteenpäin viemiseksi enempää.

En ole kykenevä sanomaan, mitä joku toinen voisi tehdä asian eteen.

Olen valmis auttamaan asian etenemiseksi.

Kunnioittavasti:

Rovaniemellä 16.11.2021

Erkki Laak

